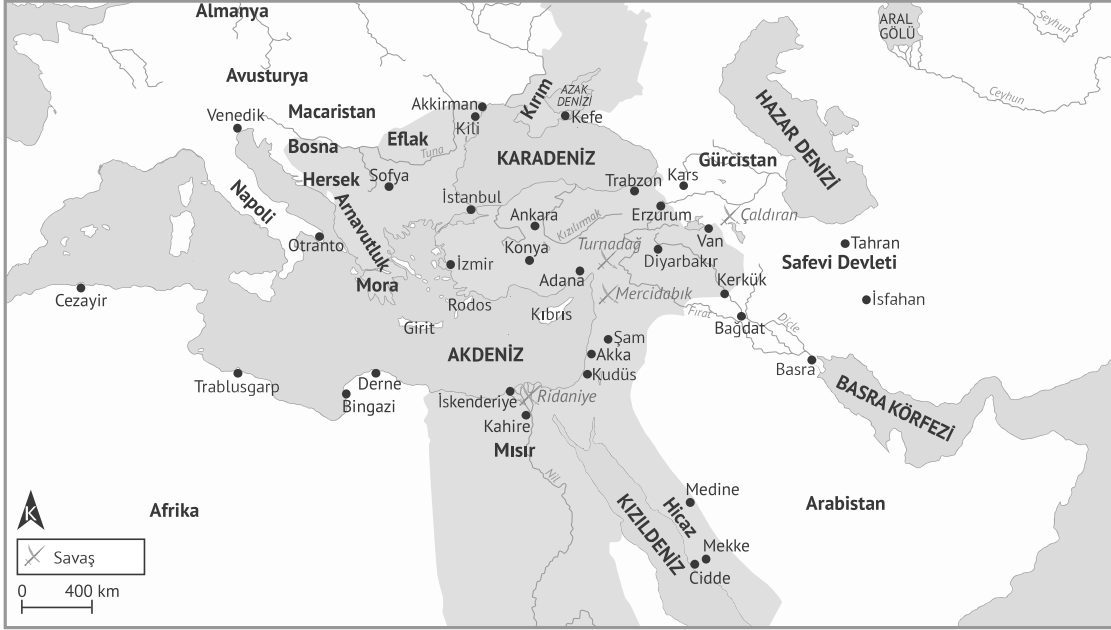

Yavuz Dönemi Osmanlı Sınırları

● 1520-1595 YILLARI ARASINDAKİ BAŞLICA SİYASİ GELİŞMELER

1520-1595 yılları arasında Osmanlı Devleti'nin başlıca siyasi faaliyetleri şunlardır:

ZEDUVA ÜCRETSİZ PDF

1521 Belgrad'ın Fethi 1555 Nargıvan'ın alınması

1522 Rodos'un Fethi

1526 Mohaç Muharebesi

1529 I. Viyana Kuşatması

1533 İstanbul Antlaşması

1533 Cezayir'in alınması

1538 Preveze Deniz Savaşı

1538-1553 Hint Deniz Seferleri

1548 Tebriz'in alınması

1551 Trablusgarp'ın Fethi

1555 Habeş Eyaleti'nin kurulması

1566 Zigetvar Seferi

1568 Yemen'in alınması

1571 Kıbrıs'ın Fethi

1571 İnebahtı Deniz Savaşı

1574 Tunus'un Fethi

1578 Fas'ta Osmanlı hâkimiyetinin kurulması

- Yavuz Sultan Selim'in oğlu ve onuncu Osmanlı padişahı olan Kanuni Sultan Süleyman, Osmanlı Devleti'nde en uzun süre tahtta kalan padişah'tır. Kırk altı yıllık iktidarı, devletin en ihtişamlı dönemi olmuştur.
- Yaşadığı çağda Avrupa'da Sultan Süleyman; "Muhteşem" (Magnificent, Magnifique) veya "Büyük Türk" (Grand Turc) olarak isimlendirilmiştir.

- I. Süleyman için günümüzde kullanılan "Kanuni" sıfatını, ilk defa XVIII. yüzyılda Rumen tarihçi Dimitrie Cantemir (Dimitri Kantemir) kullanmıştır.
- XIX. yüzyıl Osmanlı kaynaklarında, adalet alanında taviz vermemesi ve özellikle devletle toplum yapısına dair kanunları uygulamaya koyması nedeniyle I. Süleyman için "Kanuni" ünvanı kullanılmaya başlanmıştır.

TYT - AYT

TARİH

VIDEO DERS KİTABI

DÜNYA GÜCÜ

OSMANLI (1453-1595)

ÜNİTE
11

Kanuni Dönemi Osmanlı Sınırları

● Batıdaki Gelişmeler

1521 Belgrad'ın Fethi

- Kanuni'nin Macaristan'a gönderdiği elçinin öldürülmesi üzerine sefere çıkılarak hem karadan hem de nehirden kuşatılan Belgrad fethedilmiştir.

Not

Stratejik bir öneme sahip Belgrad'ın alınmasıyla Avrupa fetihleri için önemli bir üs elde edilmiştir.

1526 Mohaç Meydan Muharebesi

Kanuni Dönemi'nde Macar orduları ile yapılan savaştır.

- Kanuni'nin Macaristan seferine çıkmasında,
 - Macaristan'ın Belgrad'ı geri almak istemesi,
 - Kutsal Roma-Germen İmparatoru Şarlken'in Fransa Kralı Fransuva'yı esir alması ve Fransa Kralı'nın Osmanlı'dan yardım istemesi gibi durumlar etkili olmuştur.
- Mohaç Ovası'nda yapılan savaş iki saat kadar sürmüş ve Osmanlı'nın zaferiyle sonuçlanmıştır.

Mohaç Zaferi sonucunda,

- Macaristan Osmanlı Devleti'ne bağlanmıştır.
- Macaristan'ın başkenti Budin fethedilmiştir.
- Jan Zapolya (Yanoş) Macar tahtına getirilmiştir.
- Fransa Şarlken'in baskısından kurtulmuştur.
- Orta Avrupa'da Osmanlı egemenliği güçlenmiştir.

Not

Macaristan'ın fethi sonrası Osmanlı Devleti'nin Avusturya ile komşu olması Osmanlı-Avusturya mücadelelerinin başlamasına neden olmuştur.

1529 I. Viyana Kuşatması

- Avusturya Kralı Ferdinand'ın Osmanlı'nın atadığı Yanoş'u tanımayarak Macaristan'da hak iddia etmesi üzerine Kanuni sefere çıkarak Budin'i fethetmiş, Viyana'yı kuşatmıştır. Ancak Kanuni, kış mevsiminin yaklaşması ve gerekli hazırlıkların yapılmaması üzerine kuşatmayı kaldırmıştır.

1532 Almanya Seferi

- Avusturya Kralı Ferdinand'ın Budin'i tekrar kuşatması üzerine sefere çıkılmış, ancak Avusturya Kralı Osmanlı Devleti'nin karşısına çıkmayarak barış istemiştir.
- 1533 yılında yapılan İstanbul Antlaşması'na göre,
 - Avusturya Kralı protokol bakımından Osmanlı sadrazamına denk sayılacak.

Not

Böylece Avusturya Osmanlı Devleti'nin üstünlüğünü kabul etmiştir.

- Avusturya, Macaristan'ın Osmanlı'ya ait olduğunu kabul edecek ve Yanoş'un krallığını tanıyacak.
- Avusturya, Osmanlı Devleti'ne yıllık vergi ödeyecek.

Not

İstanbul Antlaşması'ndan sonra Osmanlı Devleti ile Avusturya arasındaki sorunlar devam etmiştir. Macar kralının ölümü üzerine Ferdinand, Macaristan'ı yeniden işgal etmiş bu durum üzerine Kanuni 1541 yılında tekrar Macaristan seferine çıkmıştır. Bu sefer sonucunda Macaristan üç bölüme ayrılmıştır.

1566 Zigetvar Seferi

- Avusturya'nın Osmanlı ile yaptığı antlaşmayı bozarak Erdel'e saldırması üzerine Zigetvar Seferi düzenlenmiş, fakat Kanuni bu sefer sırasında vefat etmiş, Kanuni'nin ölümü kale alındıktan sonra duyurulmuştur.

● Osmanlı-Safevi İlişkileri

- Osmanlı Devleti'nin İran üzerine sefer düzenlemesinde Şah İsmail'in yerine geçen Şah Tahmasb'ın Osmanlı topraklarına saldırması ve Avusturya ile ittifak kurması etkili olmuştur.
- Kanuni'nin İran'a düzenlediği İrakeyn Seferi (1534-1535), İran (Tebriz) Seferi (1548) ve Nahçıvan Seferi (1553) sonucunda Bağdat, Revan, Karabağ, Nahçıvan ele geçirilmiş ve İran barış istemek zorunda kalmıştır.
- Osmanlı Devleti ile İran arasında **1555 Amasya Antlaşması** imzalanmış, buna göre Osmanlı'nın ele geçirdiği yerlerin Osmanlı'da kalması kararlaştırılmıştır.

Not

Amasya Antlaşması, Osmanlı Devleti ile İran arasında yapılan ilk resmi antlaşmadır.

● Denizlerdeki Gelişmeler

1521 Rodos'un Fethi

- Saint Jean (Sen Jan) şövalyelerinin elinde bulunan Rodos Adası'nın alınmasıyla Ege Denizi bir Türk denizi haline gelmiş, Suriye ve Mısır deniz yolunun güvenliği sağlanmıştır.

1533 Cezayir'in Osmanlı Devleti'ne Bağlanması

- Hızır Reis** (Barbaros Hayrettin Paşa) ve kardeşleri Akdeniz'de Cerbe Adası'nı ele geçirerek burayı üs haline getirmişlerdir.
- Kanuni Sultan Süleyman, ünlü bir denizci olan Barbaros Hayrettin Paşa'yı İstanbul'a davet etmiş ve hizmetine alarak kaptanıderyalık ve Cezayir Beylerbeylik görevine getirmiştir.

1538 Preveze Deniz Savaşı

- Barbaros Hayrettin Paşa'nın kaptanıderya olmasından sonra İtalya kıyılarına baskınlar düzenleyerek Venediklilere ait kaleleri ele geçirmesi ve Akdeniz kıyılarına yönelmesi Avrupalı devletleri harekete geçirmiştir.
- Andrea Dorya komutasında oluşturulan Haçlı donanmasıyla yapılan savaşı Osmanlılar kazanmıştır. Savaş sonunda Venedik ile antlaşma imzalanmıştır. Buna göre, Mora ve Dalmaçya kıyıları Osmanlı Devleti'ne bırakılmış, böylece Akdeniz'deki üstünlük Osmanlı Devleti'ne geçmiştir.

Not

Preveze Deniz Zaferi ile Akdeniz Türk gölü haline gelmiştir. Zaferin kazanıldığı 28 Eylül tarihi günümüzde "Donanma Günü" olarak kutlanmaktadır.

1551 Trablusgarp'ın Fethi

- Turgut Reis komutasındaki Osmanlı donanması Sen Jan şövalyelerinin elinde bulunan Trablusgarp'ı almıştır.

1560 Cerbe Deniz Savaşı

- Osmanlı donanmasının Akdeniz'deki üstünlüğüne son vermek ve Osmanlı Devleti'ni Kuzey Afrika'dan çıkarmak isteyen Haçlılar, Cerbe Adası önlerine gediler.
- Piyale Paşa'nın da desteğini alan Turgut Reis, Haçlı donanmasını bozguna uğratarak Cerbe Adası'nı almıştır.

1565 Malta Kuşatması

- Malta'ya yerleşen Sen Jan şövalyelerinin Osmanlı hakimiyetine zarar vermeleri üzerine kuşatılmış, ancak **Turgut Reis**'in şehit düşmesi ile kuşatma kaldırılmıştır.

1566 Sakız Adası'nın Fethi

- Cenevizlilerin Osmanlı'ya ödedikleri vergiyi kesmeleri üzerine Piyale Paşa komutasında Sakız Adası ele geçirilmiş, böylece Batı Akdeniz kıyılarının ve Boğazların güvenliği sağlanmıştır.

ZEDUVA ÜCRETSİZ PDF

TYT - AYT

TARİH
VIDEO DERS KİTABI**DÜNYA GÜCÜ**
OSMANLI (1453-1595)**ÜNİTE**
11

Hint Deniz Seferleri

Kanuni Sultan Süleyman Dönemi'nde Portekizlilere karşı Hint Denizi'ne 1538, 1551, 1552 ve 1553 yıllarında dört sefer düzenlenmiştir.

Seferlerin Nedenleri

- Portekizlilerin Hindistan'ı sömürgeleştirmek istemeleri
- Hindistan'daki Gücerat İslam Devleti'nin yardım istemesi
- Portekizlilerin Basra Körfezi'nin ve Kızıldeniz'in giriş ve çıkışını kapatarak doğu mallarının Akdeniz'e ulaşmasını engellemeleri
- **Hadım Süleyman Paşa, Piri Reis, Murat Reis ve Seydi Ali Reis** tarafından düzenlenen dört seferden istenilen sonuç alınmamıştır.

Not

Osmanlı Devleti'nin Hint Deniz Seferlerinden istenilen sonucu alamamasında,

- Seferlere gereken önemin verilmemesi,
- Osmanlı donanmasının okyanus şartlarına uygun olmaması
- Portekiz donanmasının güçlü olması
- Bölge Müslümanlarının Osmanlı Devleti'ne gerekli yardımı vermemesi etkili olmuştur.

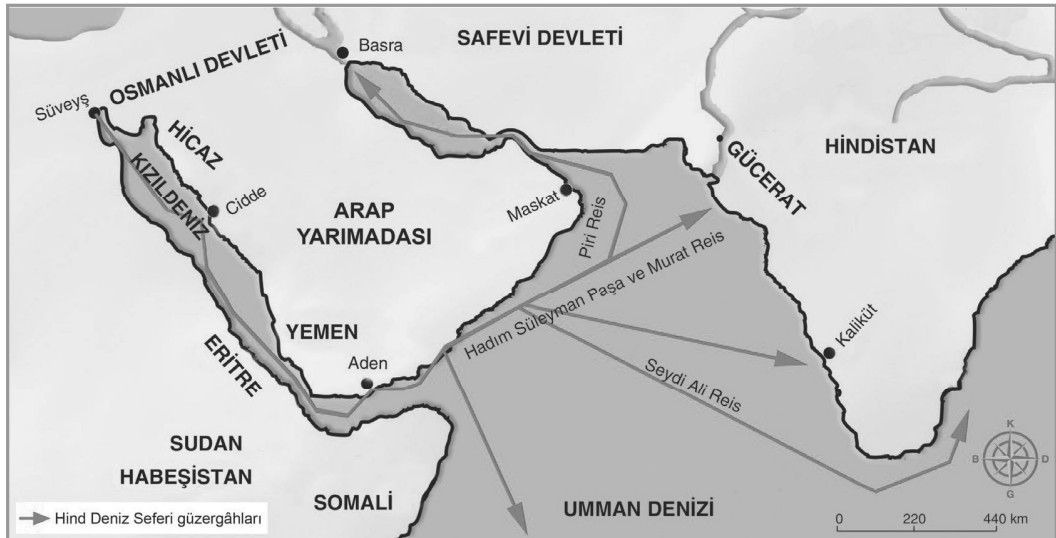
Seferlerin Sonuçları

- Kızıldeniz bir Türk denizine dönüşmüştür.
- Aden, Eritre, Yemen, Sudan sahilleri ve Habeşistan Osmanlı hakimiyetine girmiştir.
- Arap Yarımadası Osmanlı denetimine girmiştir.
- Portekizlilerin Hint Okyanusu'ndaki faaliyetleri engellenmiştir.

ZEDUVA ÜCRETSİZ PDF

Not

Hint Deniz Seferlerinin kültürel sonucu olarak Seydi Ali Reis, "**Miratü'l Memalik**" adlı eserini hazırlamıştır.

● Coğrafi Keşifler'in Etkileri

XV. ve XVI. yüzyıllarda Avrupalılar tarafından yeni kıtaların, yeni yerlerin ve yeni ticaret yollarının bulunmasına yönelik keşiflere **Coğrafi Keşifler** denir.

Coğrafi Keşiflerin Nedenleri

- Önemli ticaret yollarının Osmanlı denetiminde olması
- Avrupalıların doğunun zenginliklerine ilk elden ulaşmak istemeleri
- Pusulanın geliştirilmesi ve coğrafya bilgisinin artması
- Gemicilik alanındaki ilerleme katedilmesi ve cesur gemicilerin yetişmesi
- Avrupalıların dünyayı öğrenmek ve Hristiyanlığı yaymak istemeleri

Keşifler

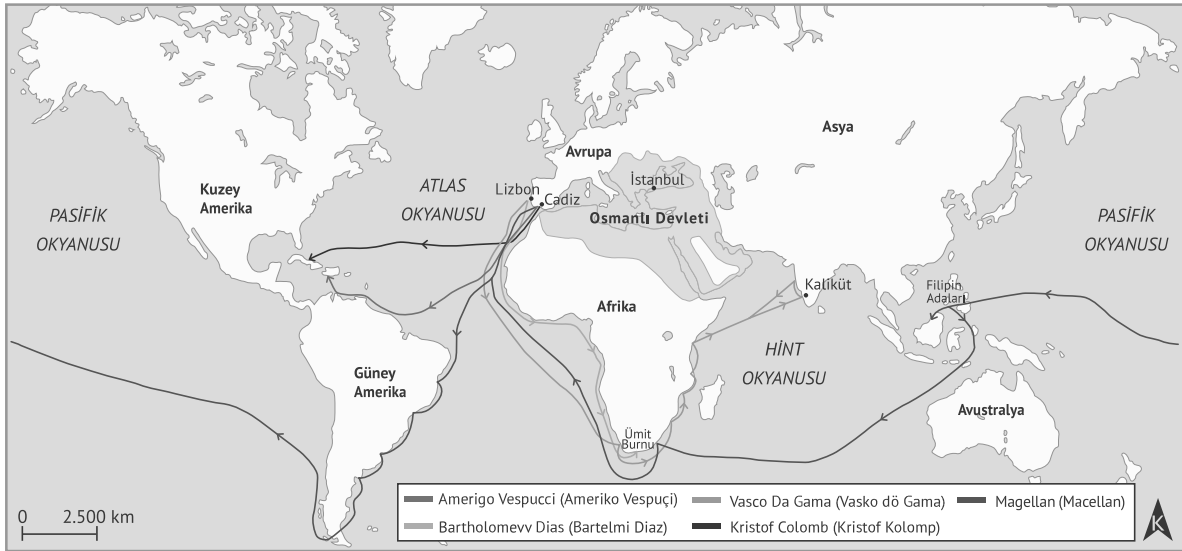
- **Kristof Colomb**, Amerika'yı keşfetmiş ancak yeni bir kıta bulduğunu anlayamamıştır. Daha sonra **Amerika Vespuçi** buranın yeni bir kıta olduğunu farketmiş ve bu kıtaya ismi verilmiştir.
- **Bartelmi Diaz** Ümit Burnu'nu bulmuş, **Vasco de Gama** Ümit Burnu'nu dolaşarak Hindistan'a ulaşmıştır.
- **Macellan** ve **Del Kano**, dünyanın çevresini dolaşmışlardır. Böylece dünyanın yuvarlak olduğu ispatlanmıştır.
- Fransızlar adına keşifler yapan **Cartier** Kuzey Amerika kıyılarını keşfetmiştir.

Coğrafi Keşiflerin Sonuçları

- İpek ve Baharat ticaret yollarının yönü okyanuslara kaymış, bu durum sonucunda Akdeniz limanları önem kaybederken, Atlas Okyanusu limanları önem kazanmaya başlamıştır.
- İpek ve Baharat ticaret yolları önemini kaybetmiştir.
- Keşfedilen yerlere Avrupa'dan göçler yaşanmıştır.
- Hristiyanlık yeni yayılma alanı bulmuştur.
- Yeni ülkeler, medeniyetler, bitki ve hayvanlar öğrenilmiştir.
- Değerli madenlerin Avrupa'ya taşınması ile zenginlik ölçüsü olan toprak yerini altın ve gümüşe bırakmıştır.
- Soylular eski gücünü kaybetmiş, ticaretle uğraşan burjuva sınıfı güçlenmiştir.
- Yeni bilgilerin öğrenilmesiyle kiliseye güven sarsılmıştır.
- Keşifleri destekleyen krallar güçlenmiştir.
- Avrupa'da sanat ve bilime değer veren "mesen" sınıfı oluşmuştur.

Coğrafi Keşiflerin Osmanlı'ya Etkisi

Coğrafi Keşiflerle yeni ticaret yollarının bulunması İpek ve Baharat yollarının önemini kaybetmesi dolayısıyla Osmanlı Devleti'nin gümrük gelirlerinin azalmasına neden olmuştur.

TYT - AYT

TARİH
VIDEO DERS KİTABI

● Osmanlı Devleti'nin Kapitülasyon Siyaseti

- **Kapitülasyon;** Hristiyan devletlere dostluk ve sadakat sözü vermeleri şartıyla Osmanlı Devleti'nde ticari faaliyetlerini gerçekleştirmek amacıyla verilen imtiyazlardır.
- Osmanlı Devleti'nin kapitülasyon siyaseti, mali ve siyasi amaç taşımıştır.
- **Mali amaç,** topraklarından transit geçen ve ülkeden ihraç edilen mallardan vergi alarak hazineye gelir sağlamaktır.
- **Siyasi amaç** ise Osmanlıların kendi emniyet ve çıkarlarını koruma gayesiyle Avrupalı devletlere imtiyaz vererek müttefik edinmek ve böylece Haçlı birliğini parçalamaktır.
- Osmanlılar ilk olarak 1352'de Rumeli'ye geçtiklerinde **Cenevizlilere** ticari ve siyasi amaçlı kapitülasyon hakkı vermiştir. Venediklilere de 1384 ile 1387 yılları arasında kapitülasyonlar tanınmıştır. Bu ayrıcalıklar sonraki dönemlerde Çelebi Mehmet, II. Murat ve Fatih tarafından da onaylanmıştır.
- Yavuz; 1517'de Memlük sultanları tarafından Venedik'e, Katalan ve Fransızlara verilen kapitülasyonları yenilemiştir. Böylece Fransızlar da Osmanlı topraklarında ticaret ayrıcalığı elde etmiştir.
- Kanuni de Habsburgların Haçlı birliği faaliyetlerini dikkate alarak Fransa'ya verilen kapitülasyonları yenilemiştir.
- Kanuni Dönemi'nde Fransa elçisi De la Forest, Kanuni'nin Sadrazamı olan İbrahim Paşa ile bir kapitülasyon taslağı hazırlamış ancak bu taslak, İbrahim Paşa'nın idamı dolayısıyla uygulamaya geçirilememiştir.
- Fransa'ya gerçek manada kapitülasyon 1569 yılında, Venedik kapitülasyonu örnek alınarak verilmiştir.

● Sokullu Mehmet Paşa Dönemi Gelişmeleri

Osmanlı Devleti'nde devşirme kökenli bir sadrazam olan Sokullu Mehmet Paşa; Kanuni Sultan Süleyman'ın son iki yılı, II. Selim ve III. Murat Dönemlerinde sadrazamlık yapmıştır.

1570 Kıbrıs'ın Fethi

- Venediklilere ait olan Kıbrıs, Osmanlı gemilerine saldıran korsanların üssü haline geldiği için, Doğu Akdeniz güvenliğini sağlamak amacıyla II. Selim Dönemi'nde **Lala Mustafa Paşa** tarafından gönderilen donanmayla ele geçirilmiştir.

Not

Kıbrıs'ın fethi Osmanlı'ya karşı yeni bir Haçlı donanması oluşturulmasına ve **İnebahtı Deniz Savaşı**'na neden olmuştur.

DÜNYA GÜCÜ
OSMANLI (1453-1595)ÜNİTE
11

1571 İnebahtı Deniz Savaşı

- Haçlılarla Osmanlı'nın Akdeniz'de güçlenmesi üzerine yapılan savaşta Osmanlı yenilmiştir. Bu savaşta sadece Uluç Ali Paşa, komutası altında gemileri kurtarmıştır.

Not

İnebahtı Deniz Bozgunu'ndan sonra Osmanlı donanması yeniden toparlanmış, 1574'te Tunus'un 1576'da Fas'ın hakimiyeti altına alınması (Vadiüs Seyl Savaşı ile Kuzey Afrika'nın fethi tamamlanmıştır.)

● Sokullu Mehmet Paşa Dönemi Kanal Projeleri

● Süveyş Kanalı Projesi

- Akdeniz ile Kızıldeniz'i birleştirmek amacıyla hazırlanmıştır.
- **Bu proje ile;**
 - Akdeniz ticaretini canlandırmak,
 - Portekizlilerin Hint Okyanusu'ndaki faaliyetlerini engellemek
 - Hint Okyanusu'nda Müslümanlar üzerindeki baskıyı sona erdirmek amaçlanmıştır.

Not

Süveyş Kanalı 1869'da Fransızlar tarafından açılmıştır.

● Don-Volga Kanalı Projesi

- Karadeniz ile Hazar Denizi'ni Don ve Volga ırmakları arasına açılacak bir kanalla birleştirmek amaçlanmıştır.
- **Bu proje ile,**
 - Orta Asya Türkleri ile ilişki kurmak,
 - İpek yolunu canlandırmak,
 - Rusya'nın güneye yayılmasını engellemek,
 - İran ile yapılacak savaşlarda donanmadan yararlanmak amaçlanmıştır.

Not

Don-Volga Kanal Projesi 1952'de Rusya tarafından gerçekleştirilmiştir.